

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Δ΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Σας καλωσορίζουμε στην πόλη μας!»

Συγγραφή: ΚΑΦΕΤΖΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

Εφαρμογή: ΜΙΧΑΛΑΚΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Σας καλωσορίζουμε στην πόλη μας!

Εφαρμογή

Μιχαλάκου Κατερίνα

Δημιουργία

Παναγιώτα Καφετζή

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Δ΄ Δημοτικού

Σχολική μονάδα

8^ο Δημοτικό Σχολείο Πάτρας

Χρονολογία

Από 12 έως 15 Μαΐου 2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

Δεν αντλεί από τα σχολικά βιβλία

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Ι. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική Γλώσσα

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Γεωγραφία

Θρησκευτικά

Ιστορία

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Μελέτη Περιβάλλοντος

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Εκπαιδευτικές εκδρομές

Ερευνητικές Εργασίες – Project

Πολιτιστικά προγράμματα

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 10 διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Πληροφορικής

Εκτός σχολείου: η πόλη που βρίσκεται το σχολείο, μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, αξιοθέατα

II. Εικονικός χώρος

Ιστοσελίδα σχολείου, Google Maps

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Προϋπόθεση για την υλοποίηση του σεναρίου είναι η ύπαρξη εργαστηρίου Η/Υ ή κινητού εργαστηρίου με φορητούς Η/Υ, να είναι συνδεδεμένοι σε δίκτυο (με τη χρήση του [Team Viewer](#)), ώστε να υπάρχει δυνατότητα προβολής όλων των οθονών από τον κεντρικό Η/Υ, και σύνδεση στο διαδίκτυο. Θα πρέπει να έχει εγκατασταθεί στους Η/Υ του εργαστηρίου το Google Earth. Επίσης, πρέπει να αναρτηθούν στην ιστοσελίδα του σχολείου οι διευθύνσεις που θα αξιοποιηθούν για την «εικονική περιήγηση» στην πόλη (βλ. 17ο Δημοτικό Σχολείο Καλαμαριάς για [περιήγηση στη Θεσσαλονίκη](#)).

Τέλος, πρέπει να εξασφαλιστούν, σε συνεργασία με την τοπική παιδική βιβλιοθήκη, αντίτυπα των βιβλίων με τα οποία θα ασχοληθούν οι ομάδες και αναφέρονται παρακάτω στην ενότητα [Κείμενα](#).

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Καφετζή Παναγιώτα, Νεοελληνική γλώσσα, Δ' Δημοτικού, «Σας καλωσορίζουμε στην πόλην μας»

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο αξιοποιεί λογοτεχνικά κείμενα και ψηφιακά εργαλεία εστιάζοντας στο πεδίο της τοπικής ιστορίας. Η κατανόηση της ιστορίας και η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης στα παιδιά απαιτεί την ανάπτυξη δεξιοτήτων έρευνας, κατανόησης, αξιολόγησης και διαχείρισης των πηγών των πολλαπλών λόγων που αρθρώνονται στο

ιστορικό παρελθόν. Η μελέτη της ιστορίας στο σύγχρονο εκπαιδευτικό πλαίσιο απαιτεί την ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων μέσα από βιωματικές δραστηριότητες με στόχο την απόκτηση γνώσεων μέσα από εμπειρικά δεδομένα, ώστε τα παιδιά να διαθέτουν θεωρητικά εργαλεία και δεξιότητες που θα τους ανοίξουν τον δρόμο για την επεξεργασία και ανάλυση των ιστορικών γεγονότων (Αβδελά 1998, 120).

Παράλληλα, η λογοτεχνία προσφέρει όψεις του ιστορικού παρελθόντος μέσα από έναν «μη ιστορικό λόγο». Έτσι, απαλλαγμένα από το ακαδημαϊκό πλαίσιο του σχολικού ιστορικού γραμματισμού, τα παιδιά μπορούν να προσεγγίσουν κατά την ώρα της Φιλαναγνωσίας την ιστορική γνώση μέσα από άλλα μάτια και να τους κερδίσει η μαγεία της προσωπικής ερμηνείας, του μίτου του ιστορικού μύθου, της πολλαπλής σύνθεσης της ιστορικής πραγματικότητας.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η σχέση της ιστορίας με τη λογοτεχνία ήταν ανέκαθεν στενή, αν σκεφτούμε ότι παραδοσιακά ο ιστορικός λόγος αποτελούσε πλαίσιο αναφοράς της λογοτεχνίας (είτε σαν επικό ποίημα είτε σαν ιστορικό μυθιστόρημα στο πιο πρόσφατο παρελθόν). Ο «ιστορικός» και «λογοτεχνικός» τρόπος προσέγγισης των πραγμάτων διασταυρώνονταν πάντα, για να αναλύσουν το σύνολο της ιστορικής διαδικασίας, ο πρώτος τη μακροσκοπική κλίμακα και την ανάλυση του μηχανισμού κίνησης, ενώ ο δεύτερος τη μικροσκοπική κλίμακα και τη θέαση με εσωτερική εστίαση. Η διάκριση ανάμεσα στην «πανοραμική» ιστορική και στην «καλειδοσκοπική» λογοτεχνική θεώρηση δεν αφορά σε ειδολογικές, όσο μάλλον σε νοητικές κατηγορίες βάσει των οποίων προσλαμβάνουμε (αναπαριστούμε και κατασκευάζουμε) την πραγματικότητα (Αθανασοπούλου 2004).

Οι πρακτικές διδασκαλίας της Ιστορίας που βασίζονται στην de facto αποδοχή της αφήγησης του σχολικού εγχειριδίου δεν είναι, ασφαλώς, δυνατό να υπηρετήσουν τους γενικούς σκοπούς του ιστορικού μαθήματος στο πλαίσιο της σύγχρονης διδακτικής προσέγγισής του και συγκεκριμένα την ανάπτυξη κριτικής σκέψης και ιστορικής συνείδησης, την απόκτηση συστήματος αξιών, την κατανόηση του παρόντος και τη συνειδητοποίηση της ευθύνης για τη διαμόρφωση του μέλλοντος (Βρεττός 1996). Για να επιτευχθούν τα παραπάνω, είναι απαραίτητο η διδακτική προσέγγιση της ιστορίας να αναδεικνύει τον ερευνητικό χαρακτήρα του μαθήματος (Husbands 2003) και να θεμελιώνεται στις αρχές της ανακαλυπτικής μάθησης. Τα παιδιά πρέπει να ενισχύονται στο να θέτουν ερωτήματα και να αναζητούν απαντήσεις, να ελέγχουν την τεκμηρίωση όσων αναφέρονται, να αντιπαραθέτουν αντικρουόμενες πηγές σε οριζόντιο και κάθετο ιστορικό χρόνο και να τις επεξεργάζονται κριτικά. Επίσης, πρέπει να αναζητούν μέσα από πηγές τη σύνδεση του ιστορικού παρελθόντος με τα σύγχρονα βιώματά τους. Με μια τέτοια προσέγγιση ενισχύεται η πολυφωνία κατά τη διαπραγμάτευση του ιστορικού παρελθόντος και συντίθεται η ιστορική πραγματικότητα (και ταυτότητα) της συγκεκριμένης κοινότητας. Ίσως το αποτελεσματικότερο μέσο εφαρμογής αυτών των διδακτικών αρχών είναι η διαθεματική-ολιστική προσέγγιση της ιστορικής ύλης (Ματσαγγούρας 2003), επειδή, εκτός των άλλων, κατευθύνει τους μαθητές στο να εστιάσουν με πολλαπλούς τρόπους και οπτικές γωνίες στα ιστορικά γεγονότα, να ερευνήσουν πολλαπλές και αντικρουόμενες αφηγήσεις του ιστορικού παρελθόντος και να αξιοποιήσουν την ενιαία φύση της γνώσης στην αναζήτηση των απαντήσεων στα ερωτήματά τους (Κυρκίνη 2003).

Στο πεδίο της παιδικής λογοτεχνίας, τα βιβλία που εμπλέκονται σε ένα τέτοιου είδους σενάριο είναι αυτά που βιβλιογραφικά αναφέρονται ως βιβλία «αρχαιογνωσίας» και «μουσειακής εκπαίδευσης» (Καρακίτσιος 2005) ή ως βιβλία «αρχαιολογίας», «ιστορίας» και «πολιτισμού» και εντάσσονται στο μεγαλύτερο

μέρος τους στην κατηγορία των βιβλίων γνώσεων. Στην παιδική βιβλιογραφία αρχαιογνωστικού περιεχομένου υπάρχει ένα πλήθος βιβλίων που εικονογραφούνται με μνημεία ή αντικείμενα του παρελθόντος, που θα μπορούσαμε να τα κατατάξουμε στις ακόλουθες κατηγορίες:

1. Βιβλία που πραγματεύονται θέματα από τον υλικό πολιτισμό της αρχαιότητας εστιάζοντας είτε στην επιστήμη που τον μελετά (αρχαιολογία), είτε σε συγκεκριμένες ιστορικές περιόδους είτε στους χώρους στους οποίους εκτίθενται στοιχεία αυτού του πολιτισμού. Σε αυτή την κατηγορία συμπεριλαμβάνονται τόσο βιβλία γνώσεων, όσο και κάποια βιβλία λογοτεχνίας.
2. Βιβλία μυθολογικά και διασκευές της αρχαίας ελληνικής γραμματείας. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν βιβλία μυθολογίας, διασκευές (Μύθοι Αισώπου, Ομηρικά έπη, Αριστοφάνης) και αφηγήσεις ιστορικών γεγονότων.
3. Βιβλία λογοτεχνικά και ιστορικές βιογραφίες προσώπων που η δράση και το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο έζησαν είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με κάποιο χώρο ή μνημείο του παρελθόντος (π.χ. Θ. Χορτιάτη, *στη Βέροια και στη Βεργίνα*· Ν. Καζαντζάκης, *Στα παλάτια της Κνωσού*· Μ. Ντεκάστρο, *Το τέλος του Βυζαντίου*). Αυτά μπορεί να είναι μυθιστορήματα, διηγήματα ή βιογραφίες.
4. Βιβλία αρχαιογνωστικά που εστιάζουν σε ευρύτερα ή ειδικότερα θέματα. Η ιδιωτική ζωή, το πολίτευμα, η θρησκεία, οι θεσμοί ή σε πιο ειδική εστίαση η γυναίκα και οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι κάποια από αυτά.

Στο σενάριο αξιοποιούνται βιβλία και κείμενα από όλες τις παραπάνω κατηγορίες.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Η διδασκαλία της τοπικής ιστορίας ως μέσο ενεργοποίησης του ενδιαφέροντος των παιδιών και άμεσης σύνδεσης με το βιωματικό τους περιβάλλον έχει επισημοποιηθεί από τα ΑΠΣ και αποσκοπεί, σύμφωνα με αυτά, στο να γνωρίσουν οι μαθητές την ιστορία του τόπου τους και να την εντάξουν στη γενική ιστορία. Όπως επισημαίνεται και στα ΔΕΠΠΣ για τη διαθεματική προσέγγιση της ιστορίας, σχέδια εργασίας μπορούν να αξιοποιηθούν για την καλλιέργεια δεξιοτήτων αξιοποίησης ιστορικών πηγών και τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης (Βιβλίο Δασκάλου στο μάθημα της Ιστορίας: 10). Ειδικότερα επιχειρείται οι μαθητές/τριες να ασκηθούν στα παρακάτω πεδία:

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιχειρείται οι μαθητές:

- να γνωρίσουν την ιστορία του τόπου τους και να τη συνδέσουν με τα γενικότερα ιστορικά γεγονότα στον ελλαδικό και παγκόσμιο χώρο·
- να έρθουν σε επαφή με ιστορικές πηγές, να τις αξιολογήσουν, να τις διαχειριστούν και να τις αξιοποιήσουν, για να καταλήξουν στα δικά τους ιστορικά συμπεράσματα·
- να ευαισθητοποιηθούν στην παρατήρηση και έρευνα συγκεκριμένων ιστορικών χώρων·
- να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα τοπικής ιστορίας και διατήρησης και προστασίας της πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς·
- να γνωρίσουν τη λαογραφία της περιοχής τους και να ευαισθητοποιηθούν για να την προβάλλουν, να την ενσωματώσουν σαν κομμάτι της ταυτότητάς τους και να τη διατηρήσουν ζωντανή·
- να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής αντιμετώπισης θέσεων και απόψεων για ιστορικά και κοινωνικά θέματα·

- να αναπτύξουν δεξιότητες διαμόρφωσης προσωπικής άποψης αξιοποιώντας τη γνώση ενός επιστημονικού πεδίου, των ερευνητικών του εργαλείων και μεθόδων.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιχειρείται οι μαθητές:

- να ασκηθούν στην κατανόηση και παραγωγή αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων σε συμβατική και ψηφιακή μορφή·
- να εξασκήσουν τον προφορικό και γραπτό τους λόγο, εμπλουτίζοντας και διευρύνοντας το λεξιλόγιό τους εννοιολογικά και μορφολογικά·
- να εξοικειωθούν με την επιλογή και οργάνωση πληροφοριών (γλωσσικών ή οπτικών) για να κατανοήσουν, να αποδώσουν και να παρουσιάσουν ένα κείμενο·
- να καλλιεργήσουν δεξιότητες κατανόησης και χειρισμού κειμενικών ειδών όπως ο τουριστικός χάρτης και οδηγός, καθώς και ειδικών ψηφιακών εφαρμογών που έχουν να κάνουν με την κοινωνική πρακτική της περιήγησης σε έναν τόπο·
- να αναπτύξουν δεξιότητες επιλεκτικής αναζήτησης πληροφοριών στο λογοτεχνικό κείμενο αντιμετωπίζοντάς το σαν μια ιστορική μαρτυρία κοινωνικοπολιτισμικών δεδομένων·
- να ασκηθούν στο να συνδιαλέγονται διαρκώς με το λογοτεχνικό κείμενο τόσο σε ατομικό όσο και στο ευρύτερο πλαίσιο της αναγνωστικής κοινότητας μέσα από δραστηριότητες δημιουργικής γραφής·
- να εξοικειωθούν με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης και κατασκευής κειμένων σε επίπεδο ομάδας και τάξης.

Γραμματισμοί

Επιχειρείται οι μαθητές:

- να έρθουν σε επαφή με τις δυνατότητες των ΤΠΕ να παρέχουν πληροφορίες, πρόσβαση και δυνατότητες αναμόρφωσης δεδομένων και να τις αντιληφθούν ως ένα εναλλακτικό εργαλείο που καλύπτει καθημερινές ανάγκες·
- να γνωρίσουν διευθύνσεις στο διαδίκτυο που μπορούν να τους προσφέρουν γνώσεις και διασκέδαση·
- να έρθουν σε επαφή με τα ηλεκτρονικά εργαλεία ενημέρωσης και κατασκευής ψηφιακών κειμένων·
- να συνδυάσουν ψηφιακά εργαλεία που διευκολύνουν την καθημερινότητα και συμβάλουν στην οργάνωση κοινωνικών δραστηριοτήτων·
- να βελτιώσουν τις δεξιότητες συνεργατικής και διερευνητικής μάθησης και να αντιληφθούν την αξιοποίηση των ΤΠΕ σαν μέσο διεύρυνσης των φυσικών ορίων της τάξης.

Διδακτικές πρακτικές

Όπως προαναφέρθηκε, το σενάριο συνδυάζει μια διαθεματική προσέγγιση της τοπικής ιστορίας με τη λογοτεχνική ανάγνωση. Και τα δύο πεδία απαιτούν την ενεργητική εμπλοκή των παιδιών για την επίτευξη των στόχων του σεναρίου. Σε μια προσέγγιση που στοχεύει στον κριτικό γραμματισμό, απαραίτητο είναι αυτή η εμπλοκή να δομείται σε διαδικασίες διαπραγμάτευσης και αναστοχασμού. Στόχος είναι να διευρύνει το πλαίσιο των *φωνών* και των *λόγων* που αρθρώνονται στα προς εξέταση θέματα, περιλαμβάνοντας όσο το δυνατόν περισσότερες οπτικές. Έτσι, είναι απαραίτητο η τάξη να είναι εξοικειωμένη με την ομαδοσυνεργατική οργάνωση και το πλαίσιο λειτουργίας της μαθησιακής κοινότητας να ευνοεί την αποδοχή και ενίσχυση της ατομικής έκφρασης, του δημοκρατικού διαλόγου και των διαδικασιών αναστοχασμού. Ο/Η εκπαιδευτικός λειτουργεί σαν εμπνευστής και συν-ερευνητής της κοινότητας στην αναζήτησή της. Το σενάριο προβλέπει τον χωρισμό μιας τάξης είκοσι παιδιών σε πέντε ομάδες.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφετηρία εφαρμογής του σεναρίου μπορεί να αποτελέσει η ενότητα 16 «Ταξίδια στην Ελλάδα» του βιβλίου *Γλώσσα Δ' Δημοτικού*, καθώς πολλές από τις δράσεις του σεναρίου ενσωματώνουν τα κειμενικά είδη που εμπλέκει η συγκεκριμένη ενότητα (χάρτες, αφήγηση με στοιχεία περιγραφής, ταξιδιωτικός χάρτης, ταξιδιωτικός οδηγός βλ. Βιβλίο Δασκάλου: 10). Επίσης, το σενάριο μπορεί να εφαρμοστεί παράλληλα με το μάθημα της Ιστορίας κατά τη διάρκεια των κεφαλαίων που αναφέρονται στη Μακεδονία (κεφ. 32–34) ή και σαν σχέδιο εργασίας τοπικής ιστορίας στο πλαίσιο του μαθήματος της Ιστορίας, όπως προβλέπεται και από το Βιβλίο του Δασκάλου.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το πρόγραμμα διδασκαλίας της λογοτεχνίας στην υποχρεωτική εκπαίδευση και ειδικότερα στο Δημοτικό ([οδηγός του εκπαιδευτικού](#)) προβλέπει την παρουσίαση ενός ολοκληρωμένου βιβλίου από κάθε ομάδα στην τάξη (σ. 17–18) καθώς και ατομικές παρουσιάσεις βιβλίων. Το συγκεκριμένο σενάριο συνδυάζει τόσο τις ατομικές και ομαδικές αναγνώσεις και παρουσιάσεις βιβλίων όσο και τη διαπραγμάτευση σε επίπεδο ολομέλειας.

Το σενάριο υλοποιεί τμήμα του προγράμματος της διδασκαλίας της γλώσσας και της λογοτεχνίας, αφού μέσα από τις δράσεις του τα παιδιά διαπραγματεύονται και κατασκευάζουν πολλαπλά κειμενικά είδη αναφορικού και κατευθυντικού λόγου (στόχοι του γλωσσικού μαθήματος). Παράλληλα, αξιοποιεί τη φαντασιακή δυναμική της λογοτεχνίας, για να μορφοποιήσει την ιστορική πραγματικότητα, αναδομώντας βιώματα και μαρτυρίες στον ιστορικό χρόνο μέσα από τις λογοτεχνικές εικόνες, υλοποιώντας έτσι στόχους του μαθήματος της Ιστορίας. Τέλος, μέσα από τις δράσεις

του καλλιεργεί στα παιδιά δεξιότητες διερεύνησης, διαχείρισης και αξιολόγησης ιστορικών πηγών και μαρτυριών, ενώ στην πιο κριτική προσέγγιση μπορεί να καλλιεργήσει κριτική στάση αντιμετώπισης του επίσημου σχολικού ιστορικού λόγου.

Το σενάριο οργανώνεται ως μια διδακτική ενότητα γύρω από την ιστορία της πόλης της Θεσσαλονίκης στις διάφορες ιστορικές της φάσεις (ΠΣ για τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας στην υποχρεωτική εκπαίδευση 2011, 7).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στην εκπόνηση του σχεδίου εργασίας σημαντικό ρόλο παίζουν οι ΤΠΕ ως εργαλεία συλλογής πληροφοριών, ανεύρεσης οπτικού/ηχητικού υλικού, ανάλυσης, αποκωδικοποίησης και αξιολόγησης πληροφοριών, διεύρυνσης των ορίων της τάξης μέσω εικονικών περιηγήσεων, κινητοποίησης του ενδιαφέροντος των παιδιών μέσα από διαδραστικές εφαρμογές και, τέλος, δημιουργίας και παρουσίασης των εργασιών των παιδιών.

Κείμενα

Ιστοσελίδες

www.pickpatras.gr/ αξιοθέατα-της-πολης/

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

Αίθουσα Η/Υ

Επειδή το σενάριο εφαρμόστηκε σε σχολείο διαφορετικής πόλης από αυτήν που έγινε η συγγραφή, έχουν γίνει οι απαραίτητες αλλαγές ως προς αυτήν την παράμετρο. Αρχίσαμε λοιπόν το σενάριο παρουσιάζοντας στους μαθητές μας την ιστοσελίδα

«rick patras αξιοθέατα της πόλης». Στη συνέχεια, συζητήσαμε με τα παιδιά το ενδεχόμενο δημιουργίας μιας παρουσίασης ιστορικών μνημείων της πόλης των Πατρών που θα μπορούσε ίσως να είναι χρήσιμη σαν ένα είδος τουριστικού οδηγού. Αφού παρουσιάστηκε στην ολομέλεια το περιεχόμενο της ιστοσελίδας με τα αξιοθέατα της πόλης, οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και κάθε ομάδα ανέλαβε την παρουσίαση ενός ή δύο ιστορικών σημείων της πόλης τους.

Αντί του φύλλου εργασίας 1 που προτείνεται από το σενάριο για δημιουργία χαρτών στο google maps, είπαμε στους μαθητές να φτιάξουν ένα φάκελο η κάθε ομάδα, όπου θα αρχίσουν να αποθηκεύουν εικόνες για την παρουσίασή τους. Οι ομάδες ασχολήθηκαν με τη συλλογή φωτογραφιών.

3η-6η διδακτική ώρα

Αίθουσα Η/Υ

Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες. Η κάθε ομάδα είχε αναλάβει να παρουσιάσει από ένα ή δύο μνημεία ή σημεία της πόλης που παρουσιάζουν ιστορικό ή τουριστικό ενδιαφέρον. Μάζεψαν πληροφορίες επισκεπτόμενοι ιστοσελίδες στο διαδίκτυο. Στη συνέχεια, όταν είχαν μαζέψει το υλικό τους, τα μέλη των ομάδων αποφάσισαν πώς θα είναι το τελικό τους κείμενο που θα συνοδεύει την κάθε φωτογραφία. Στο σημείο αυτό χρειάστηκε καθοδήγηση και υποστήριξη από την πλευρά του εκπαιδευτικού.

Ακολουθήθηκαν τα εξής στάδια:

- Οι ομάδες έχουν αποφασίσει για τον όγκο και την ποιότητα του κειμένου και έχουν κάνει ένα αρχικό προσχέδιο.
- Ο εκπαιδευτικός παρεμβαίνει κάνοντας επισημάνσεις σε σημεία που θεωρεί ότι θέλουν διόρθωση.

- Η ομάδα διορθώνει-τροποποιεί.
- Το κείμενο παρουσιάζεται στην ολομέλεια με στόχο να γίνουν διορθώσεις – προτάσεις και από την ολομέλεια.

Η ομάδα διαμορφώνει το τελικό κείμενο.

7η & 8η διδακτική ώρα

Αίθουσα Η/Υ

Οι ομάδες προχώρησαν στη δημιουργία παρουσιάσεων. Η κάθε ομάδα, αφού δημιούργησε μια παρουσίαση στην επιφάνεια εργασίας με το δικό της θέμα, προχωρούσε στη συνένωση της παρουσίασης με την επόμενη, ώσπου όλες οι παρουσιάσεις έγιναν ένα. Έτσι δημιούργησαν έναν τουριστικό οδηγό για την πόλη τους.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο μπορεί να επεκταθεί σε πολλά γνωστικά αντικείμενα. Μπορεί να συμπεριλάβει μια μουσική διαδρομή με τραγούδια που έχουν αναφορές στη Θεσσαλονίκη στην ώρα της Μουσικής, μπορεί να συμπεριλάβει μια «εικαστική» διαδρομή με αναφορές σε μουσεία τέχνης και πινακοθήκες, μια γευστική διαδρομή με παραδοσιακά φαγητά και εδέσματα της Θεσσαλονίκης και στο τέλος να γίνει μια εκδήλωση που θα παρουσιαστούν αυτές οι διαδρομές μαζί με ένα μουσικό και λογοτεχνικό αφιέρωμα παράλληλα με έναν μπουφέ με παραδοσιακές γεύσεις της Θεσσαλονίκης. Μπορεί, επίσης, να αποτελέσει μια μορφή προετοιμασίας -ένα πρώτο στάδιο μιας ευρύτερης εκπαιδευτικής διαδικασίας- που θα ενσωματώσει και τους γονείς των παιδιών σε δραστηριότητες θεματικών ξεναγήσεων στην πόλη εκτός διδακτικών ωρών.

Τέλος, μπορεί να δοθεί μια κριτική διάσταση έρευνας δράσης, συμπεριλαμβάνοντας φωτογράφιση για την κατάσταση στην οποία βρίσκονται τα μνημεία της πόλης, τη στάση του Δήμου, των φορέων, του κράτους αλλά και των πολιτών για τη συντήρηση και την ανάδειξή τους. Μια τέτοια προσέγγιση θα μπορούσε να οδηγήσει σε δράση για την προστασία, συντήρηση και ανάδειξη των μνημείων ή τη δημιουργία ενός δικτύου σε συνεργασία με άλλα σχολεία για την «υιοθέτηση» ενός μνημείου.

Το σενάριο επικεντρώνεται στη Θεσσαλονίκη αλλά αντίστοιχα βήματα θα μπορούσαν να ακολουθηθούν και για κάθε πόλη. Η ηλικία των παιδιών επίσης παίζει σημαντικό ρόλο στο εύρος και το βάθος των δράσεων του σεναρίου.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο τροποποιήθηκε ως προς την αρχική μου μορφή. Δεν χρησιμοποιήθηκαν τα λογισμικά που περιγράφονται, γιατί πιστέψαμε ότι θα ήταν χρονοβόρα για τη συγκεκριμένη στιγμή που υλοποιήθηκε. Αντί αυτών, χρησιμοποιήσαμε ένα λογισμικό παρουσίασης και μείναμε πιστοί στο προϊόν του σεναρίου που ήταν η δημιουργία ενός ταξιδιωτικού οδηγού. Με τον τρόπο αυτό υλοποιήθηκε σε πιο σύντομο χρόνο και οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να περιηγηθούν εικονικά στην ιστορία της πόλης.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αβδελά, Ε. 1998. *Ιστορία και σχολείο*. Αθήνα: Νήσος.

Αθανασοπούλου, Α. 2004. *Ιστορία και Λογοτεχνία στο σχολείο*. Μια διεπιστημονική πρόταση διδασκαλίας για την κριτική αγωγή των μαθητών στο σύγχρονο πολιτισμό. Στο *Η διαθεματικότητα στο σύγχρονο σχολείο και η διδασκαλία της ιστορίας με τη χρήση πηγών (Πρακτικά Επιστημονικού Σεμιναρίου)*, επιμ. Κ. Αγγελάκος & Γ. Κόκκινος. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Βρεττός, Γ. 1996. *Σχεδιασμός και αξιολόγηση του αναλυτικού προγράμματος ιστορίας*. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.

Husbands, C. 2003. *What is History Teaching? Language, Ideas and Meaning in Learning about the Past*. Open University Press, Buckingham.

Καρακίτσος, Α. 2005. *Περί του παιδικού βιβλίου γνώσης*. *Διαδρομές* 20.

Καρπόζηλου, Μ. 1999. *Το παιδί στη χώρα των βιβλίων*. Αθήνα: Καστανιώτη.

Κυρκίνη, Α. 2003. Η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης στη διδακτική πράξη. Η περίπτωση της ιστορίας. Στο *Διαθεματικές προσεγγίσεις της γνώσης στο Ελληνικό Σχολείο*, επιμ. Κ. Αγγελάκος, 86-94. Αθήνα: Μεταίχμιο..

Ματσαγούρας, Η. 2003. *Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση, Εννοιολογική αναπλαισίωση και σχέδια εργασίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Ντεκάστρο, Μ. 2005. Σκέψεις γύρω από τα βιβλία γνώσεων. *Διαδρομές* 19.